

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty ve věci žalobkyně: **H. B.**, zastoupené advokátkou JUDr. Anitou Pešulovou, Rumunská 1798/1, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 8. 2025, čj. MPSV 2024/261252-911, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 2. 2026, čj. 64 Ad 1/2026-34,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 2. 2026, čj. 64 Ad 1/2026-34, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 8. 2025, čj. MPSV 2024/261252-911, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši **25 027 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokátky JUDr. Anity Pešulové.

Odůvodnění:

1. Popis věci a průběh předchozího řízení

[1] Úřad práce ČR – krajská pobočka pro hlavní město Prahu (*úřad práce*) zamítl žádost žalobkyně (stěžovatelky) o zvýšení příspěvku na péči. Vycházel přitom z posudku Institutu posuzování zdravotního stavu, podle něhož stěžovatelka z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá čtyři základní životní potřeby: mobilitu, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu a péči o domácnost. Ponechal ji proto v I. stupni závislosti (lehká závislost).

[2] Protože stěžovatelka nesouhlasila s posouzením dalších životních potřeb jako zvládaných (zejména stravování a výkon fyziologické potřeby), podala odvolání, které žalovaný zamítl. Podkladem pro rozhodnutí byl nový posudek vypracovaný posudkovou

komisí a nově provedené sociální šetření v místě stěžovatelčina bydliště. Oproti prvoinstančnímu posouzení komise jako zvládanou označila základní životní potřebu tělesná hygiena a za nezvládanou naopak považovala péči o zdraví. Žalovaný hodnocení posudkové komise převzal. Následnou žalobu zamítl krajský soud.

2. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Stěžovatelka napadla rozsudek krajského soudu kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

[4] Přijatelnost kasační stížnosti dle § 104a odst. 1 s. ř. s. stěžovatelka dovozuje ze zásadního pochybení krajského soudu, které mělo přímý dopad do jejího hmotněprávního postavení. Rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný, jelikož opomenul její některé námitky, pro které měl zrušit rozhodnutí žalovaného. Žalovaný se totiž dostatečně nevypořádal s rozpor mezi jednotlivými posudkovými závěry. Ačkoliv byl poslední posudek vyžádán z důvodu nedostatečného odůvodnění posudku předchozího, žalovaný jej bez vysvětlení označil za úplný, přesvědčivý a celistvý. Posudková komise se nevypořádala s námitkami stěžovatelky ani s požadavky žalovaného. Žalovaný posudek nehodnotil kriticky a jeho závěry pouze mechanicky převzal. Toto pochybení zatěžuje i rozhodnutí krajského soudu, který rovněž bez vlastního kritického posouzení převzal závěry i odůvodnění žalovaného.

[5] V nyní posuzované věci byly vypracovány tři posudky. Stěžovatelka zpochybňuje posouzení zvládání základní životní potřeby - tělesné hygieny. Ta byla rozhodnutím ze dne 18. 6. 2018 uznána jako nezvládaná (od 25. 9. 2017 s trvalou platností); stejný závěr převzal i posudek, jenž byl podkladem pro rozhodnutí úřadu práce v nynější věci. Naproti tomu posudek vypracovaný v odvolacím řízení tutéž potřebu nově označil za zvládanou, aniž by tato změna byla řádně odůvodněna. Odkaz na možnost využití pomůcek (např. houba s rukojetí, sedátko či protiskluzová podložka) neobstojí, neboť tyto prostředky byly objektivně dostupné již v roce 2018, kdy byla tato potřeba označena za nezvládanou.

[6] Ačkoli stěžovatelka v žalobě namítala rozpor mezi posudky a nedostatečné odůvodnění změny tam uvedených závěrů, krajský soud se s touto námitkou vypořádal pouze obecným konstatováním, že ke změně posouzení zdravotního stavu může dojít. To stěžovatelka nepopírá. Taková změna ovšem musí vycházet z konkrétních a řádně vysvětlených okolností. V této věci však nebyly doloženy rozhodné skutečnosti, které vedly ke změně původního závěru. Krajský soud jen převzal závěry žalovaného, aniž kriticky posoudil přesvědčivost posudku, jenž byl podkladem pro vydání jeho rozhodnutí. Přestože krajský soud současně odkázal na judikaturu NSS zdůrazňující požadavek jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti posudků, tyto principy v dané věci neuplatnil. Za situace, kdy mezi podklady pro rozhodnutí existoval neodstraněný rozpor a jeho změna nebyla řádně vysvětlena, měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Tím, že tak neučinil, je rozsudek nepřezkoumatelný.

[7] Nepřezkoumatelné je rovněž posouzení zvládání základních životních potřeb stravování a výkonu fyziologické potřeby. I ve vztahu k těmto potřebám totiž existují

pokračování

rozpory mezi posudkovými závěry a předloženými lékařskými zprávami, s nimiž se posudkové orgány náležitě nevypořádaly.

[8] Ke zvládání fyziologické potřeby stěžovatelka poukazovala na lékařské zprávy potvrzující syndrom kaudy (únik stolice), zhoršení inkontinence a celkové zhoršení zdravotního stavu, které dopadá i na chůzi, mobilitu a dostupnost péče. V řízení opakovaně předkládala nové lékařské zprávy dokládající progresi obtíží. Posudková komise je sice v posudku formálně uvedla, avšak bez konkrétních skutkových či právních závěrů; k části podkladů pouze poznamenala, že jde o „23 listů lékařských zpráv“. Z posudku tak není patrné, zda a jak byly tyto podklady věcně hodnoceny. Například zpráva z urologie z roku 2025 uvádí zhoršení inkontinence z II. na III. stupeň a přetrvávající syndrom kaudy, tedy skutečnosti významné pro posouzení zvládání fyziologické potřeby. Komise navíc nezohlednila ani zprávu z ortopedie z roku 2025 o artróze a bolestech ramen způsobených dlouhodobým užíváním francouzských holí. Tyto obtíže přitom stěžovatelka opakovaně uváděla jako překážku i pro zvládání základní životní potřeby stravování.

[9] **Žalovaný** uvedl, že kasační stížnost není důvodná. Rozsudek krajského soudu považuje za přezkoumatelný, neboť z něj jasně vyplývá, jak soud hodnotil rozhodnutí žalovaného i námitky stěžovatelky týkající se zdravotního stavu a zvládání základních životních potřeb. Námitky stěžovatelky směřující proti posudkovému hodnocení nezakládají nepřezkoumatelnost, ale případně by mohly spadat pod důvod nezákonnosti, který však nebyl uplatněn. K jednotlivým potřebám žalovaný uvádí, že stěžovatelka zvládá stravování, tělesnou hygienu i výkon fyziologické potřeby v přijatelném standardu, a to i s využitím běžných pomůcek. Nové lékařské zprávy, předložené až v soudním řízení, nemohly být zohledněny. Inkontinence sama o sobě neznamena nezvládání potřeby, je-li osoba schopna si pomůcky sama vyměnit (což stěžovatelka zvládá).

3. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] V řízení před krajským soudem rozhodovala specializovaná samosoudkyně, proto se NSS musí podle § 104a odst. 1 s. ř. s. zabývat nejprve tím, zda kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, odmítne soud kasační stížnost jako nepřijatelnou. Za podstatný přesah vlastních zájmů je považováno mj. zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného či procesního práva, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. Právě o takovou situaci se v nynější věci jedná, jelikož v důsledku rozhodnutí správních orgánů a následného zamítavého rozsudku krajského soudu nedošlo ke změně výše příspěvku na péči, přičemž stěžovatelka argumentuje tím, že byl chybně posouzen její zdravotní stav a schopnost zvládat základní životní potřeby. Kasační stížnost je proto přijatelná.

[11] Stěžovatelka předně namítá nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu. Tvrdí, že žalovaný ani krajský soud neposoudili její věc konkrétně, nevypořádali se s rozpory mezi posudky hodnotícími její zdravotní stav a nesprávně posoudili zvládání základních životních potřeb – zejména zvládání *tělesné hygieny*; *fyziologických potřeb* a *stravování*. Krajský soud proto měl rozhodnutí žalovaného zrušit pro rozpory a nedostatek odůvodnění.

[12] NSS je při posuzování důvodnosti kasační stížnosti vázán vymezením kasačních důvodů. Současně však platí, že kasační stížnost (a v ní uplatněné důvody) hodnotí podle jejího obsahu, a nikoliv podle jejich označení. Ačkoliv proto stěžovatelka výslovně

neoznačila jako kasační důvod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., NSS z obsahu její argumentace dovodil, že některé uplatněné námitky jsou podřaditelné právě pod toto ustanovení. Proto se zabýval též tímto kasačním důvodem.

[13] Právní úprava poskytování příspěvku na péči je obsažena v § 7 a násl. zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (*zákon o sociálních službách*), a vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (*vyhláška č. 505/2006*). Pro účely poskytování příspěvku na péči o osoby starší 18 let se rozlišují čtyři stupně závislosti (lehká, středně těžká, těžká a úplná). Hodnocení míry závislosti oprávněné osoby na pomoci jiné osoby, a tedy i zařazení do jednotlivých kategorií, spočívá v posuzování zvládnutí deseti základních životních potřeb vymezených v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách, mezi něž patří mj. tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby a stravování.

[14] Podle § 8 odst. 2 zákona o sociálních službách je osoba považována za závislou ve stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby; a ve stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb.

[15] Podrobnosti při posuzování zvládnutí základních životních potřeb stanoví vyhláška č. 505/2006. Podle § 1 odst. 4 této vyhlášky *za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládnutí základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.*

[16] V § 2 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. je stanoveno, že *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládnutí základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.*

[17] V příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. jsou vymezeny činnosti, jejichž výkon je posuzován při hodnocení zvládnutí jednotlivých základních životních potřeb. Podle § 2a vyhlášky přitom rovněž platí, že k tomu, aby bylo možno učinit závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé z životních potřeb závislá na pomoci jiné osoby, postačí, pokud posuzovaná osoba nezvládá *byť jen jedinou* z aktivit vyjmenovaných v této příloze.

[18] Stežejním a povinným důkazem v řízení týkajícím se příspěvku na péči dle zákona o sociálních službách je posudek o zdravotním stavu a závislosti žadatele. Jakkoliv se jedná o zásadní podklad pro rozhodování, nejde o podklad, jehož správnost by byla bez dalšího presumována. Správní orgány i soudy jsou povinny hodnotit jeho úplnost, přesvědčivost a vypořádání všech rozhodných skutečností, zejména námitek žadatele a relevantních

pokračování

lékařských zpráv. Pouze takto odůvodněný posudek může obstát jako podklad pro rozhodnutí. Správní orgán tedy nemůže automaticky převzít závěry posudkové komise jako pravdivé. Základním předpokladem pro hodnocení úplnosti a přesvědčivosti posudku je přitom jeho přezkoumatelnost ve vztahu k zákonem stanoveným podkladům vymezeným v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách (např. sociální šetření a zjištění potřeb žadatele).

[19] Posudek proto musí kromě výroku obsahovat i řádné a přesvědčivé odůvodnění, založené na doloženém nálezů ošetřujícího lékaře, výsledku sociálního šetření a výsledku funkčních vyšetření (viz např. rozsudky NSS ze dne 23. 9. 2009, čj. 4 Ads 57/2009-53, ze dne 3. 2. 2010, čj. 3 Ads 77/2009-59; či ze dne 22. 10. 2009, čj. 3 Ads 48/2009-104). K označení základní životní potřeby za nezvládanou může dojít pouze v případě, je-li v řízení prokázáno, že rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností není dostatečný k pravidelnému zvládnutí základní životní potřeby, a v případě, kdy fyzická osoba není schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Absence uvedených funkčních schopností musí být objektivizována zdravotní dokumentací.

[20] Stěžovatelka se bránila proti závěru o zvládnutí základní životní potřeby *tělesné hygieny*. Namítala, že v odvolacím řízení byl vypracován posudek, který tuto základní životní potřebu – na rozdíl od posudku vydaného v prvostupňovém řízení (obdobně jako posudku z roku 2017) – označil za zvládanou. Podle stěžovatelky taková změna musí být řádně vysvětlena. V posuzované věci však nebyly vysvětleny rozhodné skutečnosti, které měly vést ke změně původního závěru.

[21] K tomu krajský soud v bodech 34–36 rozsudku uvedl, že z prvostupňového posudku nevyplývá objektivní omezení, které by stěžovatelce znemožnilo výkon tělesné hygieny, a z výstupu ze sociálního šetření v domácnosti stěžovatelky není jasné, do jaké míry stěžovatelka posuzované aktivity není schopna zvládat v důsledku svého zdravotního stavu. Pomoc partnera není známkou toho, že by nezvládla tělesnou hygienu provést sama. Krajský soud neshledal důvodnou námitku, že posudková komise neodůvodnila odchýlení se od předchozího posudkového hodnocení, neboť komise vysvětlila, že potřeba pomoci při zvládnutí tělesné hygieny nebyla aktuální zdravotnickou dokumentací objektivizována. Soud současně aproboval závěr žalovaného, že zdravotní stav stěžovatelky je třeba posuzovat podle aktuálního stavu ke dni rozhodování, přičemž dřívější posudkové závěry nejsou udržitelné, nejsou-li podloženy současnými lékařskými zprávami.

[22] S tímto posouzením se NSS neztotožňuje. Především je třeba zdůraznit, že základní životní potřeba tělesné hygieny byla u stěžovatelky dlouhodobě, již od roku 2017, hodnocena jako nezvládaná. Stejný závěr ostatně vyplynul i z prvostupňového posudku vydaného v nyní posuzované věci. Ke změně posudkového závěru došlo až v odvolacím řízení, v němž posudková komise nově dospěla k závěru, že stěžovatelka potřebu tělesné hygieny zvládá.

[23] Za těchto okolností však nemůže obstát toliko obecný argument žalovaného a krajského soudu, že zdravotní stav je posuzován ke dni rozhodování a může se v čase vyvíjet. NSS nezpochybňuje, že posouzení závislosti musí vycházet z aktuálního zdravotního stavu posuzované osoby a že se zdravotní stav žadatele může změnit. Pokud však správní orgány po řadu let vycházely z toho, že stěžovatelka základní životní potřebu tělesné hygieny nezvládá, a tento závěr byl potvrzen i v prvostupňovém posudku v nynější věci, bylo třeba následnou změnu posudkového hodnocení přesvědčivě a konkrétně

odůvodnit. Takové odůvodnění mělo spočívat zejména v identifikaci konkrétní změny zdravotního stavu či funkčních schopností stěžovatelky, která by nově umožňovala uzavřít, že tuto potřebu zvládá samostatně. To platí tím spíše v situaci, kdy z předložených lékařských zpráv nevyplývá zlepšení zdravotního stavu stěžovatelky, nýbrž spíše pokračující progrese obtíží souvisejících s věkem a dlouhodobých zdravotních obtíží.

[24] Posudková komise však založila své odlišné hodnocení v zásadě pouze na konstatování, že potřeba pomoci při zvládání tělesné hygieny nebyla aktuální zdravotnickou dokumentací objektivizována a v předchozích letech nebyl k takovému hodnocení důvod. Takové vysvětlení NSS nepovažuje za dostatečné a takto učiněné závěry vedou ke zpochybnění relevance vydaných posudků. Bez řádného vysvětlení proto zůstává změna posudkového hodnocení nepřezkoumatelná.

[25] NSS nepřehlédl ani závěry správních orgánů vycházející ze sociálního šetření v domácnosti stěžovatelky, podle nichž z šetření nebylo zřejmé, do jaké míry stěžovatelka nezvládá posuzované aktivity v důsledku svého zdravotního stavu, přičemž pomoc partnera sama o sobě neměla svědčit o tom, že tělesnou hygienu nezvládne provést samostatně. Pokud správní orgány považovaly skutková zjištění ze sociálního šetření za nejednoznačná či nedostatečná, nemohly jen z takto neurčitých podkladů vyvozovat závěr v neprospěch stěžovatelky. Naopak bylo jejich povinností skutkový stav doplnit a postavit najisto, zda je stěžovatelka schopna zvládat potřebu tělesné hygieny samostatně, případně v jakém rozsahu a z jakých důvodů potřebuje pomoc jiné osoby. Za situace, kdy dlouhodobé posudkové hodnocení svědčilo o nezvládání této základní životní potřeby, proto nebylo možné vystačit toliko s obecným konstatováním o nejednoznačnosti sociálního šetření, aniž by byly odstraněny vzniklé pochybnosti.

[26] Rovněž závěr správních orgánů, podle něhož je stěžovatelka schopna zvládat tělesnou hygienu proto, že dokáže zvednout paže do horizontální polohy, není přesvědčivý. Schopnost umýt si vlasy nepochybně spadá pod aktivitu mytí a osušování jednotlivých částí těla, která je spolu se schopností učesat se součástí hodnocení zvládání základní životní potřeby tělesné hygieny. Správní orgány však samy uvedly, že stěžovatelka dokáže z důvodu artrózy v ramenních kloubech zvednout ruce pouze do vodorovné (horizontální) polohy, z čehož bez dalšího dovodily její schopnost umýt si vlasy vsedě či se učesat. Takový závěr však nekoresponduje s tvrzením stěžovatelky zaznamenaným při sociálním šetření, podle něhož tyto úkony sama nezvládá a při jejich výkonu jí pomáhá partner. Správní orgány přitom nijak neověřily, zda je stěžovatelka skutečně schopna uvedené činnosti samostatně vykonávat. Za této situace je nezbytné, aby správní orgány skutkový stav řádně objasnily a odstranily rozpory a nedostatky ve svých závěrech.

[27] NSS v této souvislosti zdůrazňuje, že zvládání tělesné hygieny představuje mimořádně intimní oblast lidského života, úzce související se zachováním osobní autonomie a lidské důstojnosti. Je přirozené, že člověk usiluje o co nejvyšší míru samostatnosti právě při úkonech tohoto charakteru a potřebu pomoci jiné osoby zpravidla připustí až tehdy, není-li již schopen dané činnosti zvládat vlastními silami. Samotná skutečnost, že stěžovatelce při tělesné hygieně pomáhá partner, proto nemůže být bagatelizována či považována za okolnost nevýznamnou.

[28] Stěžovatelka dále namítá nepřezkoumatelnost posudkových závěrů ohledně zvládání základní životní potřeby *výkonu fyziologické potřeby*, neboť posudkové orgány se řádně nevypořádaly s lékařskými zprávami dokládajícími zhoršení zdravotního stavu, zejména

pokračování

tím, že trpí syndromem kaudy a silnou inkontinencí. Žalovaný tyto závěry údajně bez vlastního hodnocení převzal.

[29] Krajský soud přisvědčil závěrům žalovaného a posudkové komise, podle nichž stěžovatelka zvládá výkon fyziologické potřeby, neboť z lékařské dokumentace ani ze sociálního šetření nevyplynul objektivní důvod, proč by nebyla schopna včas použít WC, provést očistu či používat hygienické pomůcky. Za podstatné soud označil zejména to, že stěžovatelka sama uvedla schopnost provádět očistu a měnit inkontinenční pomůcky, přičemž zhoršení inkontinence samo o sobě neznamená nezvládnutí této základní životní potřeby.

[30] S tímto hodnocením se NSS rovněž neztotožňuje. Předně je třeba uvést, že stěžovatelka v průběhu správního řízení opakovaně namítala, a to jak při sociálním šetření, tak následně v námitkách proti posudkovým závěrům, že přes vnímání fyziologické potřeby není schopna včas dojít na toaletu a trpí únikem moči i stolice. Včasné užití WC je podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. jednou z aktivit hodnocených při zvládání fyziologické potřeby. Správní orgány však tato tvrzení v podstatě pominuly a bez bližšího odůvodnění uzavřely, že neexistuje objektivní důvod, pro který by stěžovatelka nebyla schopna WC včas použít. Takový závěr je přitom obtížně slučitelný rovněž s lékařskými zprávami dokládajícími syndrom kaudy a progresi inkontinence, tedy zdravotní obtíže, které mohou mít přímý dopad právě na schopnost včasného zvládnutí fyziologické potřeby.

[31] NSS současně považuje za nedostatečné, že správní orgány soustředily své hodnocení převážně na otázku, zda si stěžovatelka dokáže sama vyměnit inkontinenční pomůcky, a z této skutečnosti dovodily zvládnutí základní životní potřeby výkonu fyziologické potřeby jako celku. Proti závěru správního orgánu, že byla-li by inkontinence důvodem pro nezvládnutí výkonu fyziologické potřeby, ztratila by okolnost nutnosti používat hygienické pomůcky smysl, neboť lze kontrovat, že naopak v případě, že by osoba při úniku moči a stolice byla schopna užívat hygienické potřeby, bylo by vždy a v každém případě splněno včasné používání WC. Schopnost technicky zvládnout výměnu hygienických pomůcek přitom sama o sobě nevylučuje, že osoba v důsledku svého zdravotního stavu nezvládá fyziologickou potřebu v širším smyslu, zejména není-li schopna včas na ni včas reagovat a dochází k opakovaným únikům. Správní orgány proto měly tvrzení stěžovatelky hodnotit v souvislosti s předloženými lékařskými zprávami a přesvědčivě vysvětlit, proč ani přes doložené neurologické a urologické obtíže nepovažují tuto základní životní potřebu za nezvládanou, a to např. doptáním se na četnost výměny inkontinenčních pomůcek atp. Ostatně potřeba zjišťovat tyto informace plyne z Instrukce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 5 /2015 o postupu při vykonávání sociálního šetření v rámci řízení o příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (viz str. 15).

[32] NSS v této souvislosti dále uvádí, že lze důvodně pochybovat o tom, zda inkontinence moči a stolice ještě může svědčit o zachované schopnosti zvládat základní životní potřebu výkonu fyziologické potřeby pouze proto, že posuzovaná osoba je technicky schopna používat či měnit hygienické pomůcky. Takový výklad by totiž mohl vést k nepřiměřeně formalistickému posuzování této základní životní potřeby, které by se soustředilo toliko na dílčí technický úkon výměny pomůcek, nikoliv na reálnou schopnost člověka zvládat fyziologické potřeby důstojným a včasným způsobem. Při určité intenzitě a závažnosti zdravotního omezení totiž mohou být jednotlivé dílčí aktivity posuzované v rámci této základní životní potřeby ve vzájemném napětí. Skutečnost, že osoba zvládne

výměnu inkontinenčních pomůcek, totiž ještě sama o sobě nevypovídá o tom, zda je schopna včas reagovat na fyziologickou potřebu, zabránit opakovaným únikům či udržet přiměřený standard osobní hygieny a důstojnosti. Právě u osob trpících závažnou inkontinencí a neurologickými obtížemi, jakými jsou syndrom kaudy či obdobná postižení, je proto nezbytné hodnotit zvládání fyziologické potřeby komplexně, nikoliv izolovaně pouze prizmatem schopnosti manipulace s hygienickými pomůckami.

[33] Co se týče základní životní potřeby *stravování*, stěžovatelka namítala, že v důsledku poškození rukou a omezené schopnosti úchopu není schopna přenášet jídlo ani zvládat další dílčí aktivity spojené se stravováním vymezené ve vyhlášce č. 505/2006. NSS se však v tomto ohledu ztotožnil se závěrem krajského soudu, podle něhož stěžovatelka relevantní lékařské zprávy dokládající tyto zdravotní obtíže předložila až v řízení před krajským soudem, aniž by navrhla doplnění dokazování při jednání. NSS současně vzal v úvahu, že ačkoliv při sociálním šetření stěžovatelka některé činnosti související se stravováním sama nevykonávala a pomoc jí poskytoval partner, tvrzené zdravotní obtíže nebyly v rozhodné době dostatečně podloženy zdravotnickou dokumentací.

[34] Zdejší soud závěrem zdůrazňuje, že posudková komise, správní orgány i správní soudy musí mít na zřeteli, že s ohledem na sociálně citlivou situaci osob závislých na pomoci jiné fyzické osoby a důležitost příspěvku jim poskytovaného je zapotřebí při posuzování stupně závislosti osoby postupovat důkladně. Tomu musí odpovídat i pečlivost při zjišťování skutkového stavu, a to zejména v situacích, kdy jsou podklady nejednoznačné, obsahují rozpory nebo není zřejmé, zda posuzovaná osoba určité činnosti nezvládá v důsledku zdravotního omezení, či zda je pouze dlouhodobě vykonává za pomoci jiné osoby. Právě v takových případech si nelze vystačit s obecnými závěry o dostatečnosti skutkových zjištění, ale je třeba vzniklé pochybnosti aktivně odstranit a posudkové závěry přesvědčivě odůvodnit.

[35] Krajský soud však této povinnosti nedostál, jelikož plně aproboval závěr žalovaného, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně a že posudkové závěry byly řádně odůvodněny. NSS naopak shledal, že ve vztahu k posouzení základních životních potřeb tělesné hygieny a výkonu fyziologické potřeby zůstaly některé podstatné okolnosti nevysvětlené, zejména pokud jde o dlouhodobě uznávané nezvládání těchto potřeb, progresi zdravotních obtíží stěžovatelky a význam doložených neurologických a urologických diagnóz pro její funkční schopnosti. Za této situace nelze posudkové závěry, posuzované ve spojení s ostatními podklady správního spisu, považovat za natolik úplné, přesvědčivé a vnitřně konzistentní, aby mohly obstát jako dostatečný podklad pro rozhodnutí ve věci.

[36] NSS uzavřel, že uvedené nedostatky v řízení před správními orgány mohly mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky, neboť stěžovatelce byly uznány jako nezvládané čtyři základní životní potřeby a současně ve vztahu k dalším dvěma posuzovaným základním životním potřebám NSS shledal skutkové závěry správních orgánů nedostatečně zjištěnými a nepřesvědčivě odůvodněnými. Právě posouzení těchto potřeb přitom může být pro výsledek věci určující, jelikož pro přiznání příspěvku na péči ve II. stupni závislosti je třeba, aby osoba nezvládala alespoň pět základních životních potřeb. Nelze proto vyloučit, že při řádném zjištění skutkového stavu a odstranění vytýkaných nedostatků mohlo být rozhodnuto odlišně, tj. tyto nedostatky mohly být rozhodující pro samotný nárok stěžovatelky na vyšší stupeň příspěvku na péči. Krajský soud proto pochybil, považoval-li přes uvedené rozpory a neúplnost skutkových zjištění posudkové závěry za dostatečné a v důsledku toho aproboval rozhodnutí žalovaného.

pokračování

4. Závěr a náklady řízení

[37] NSS s ohledem na shora uvedené důvody zrušil rozsudek krajského soudu (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Jelikož v této věci byly důvody k tomu, aby bylo zrušeno rozhodnutí žalovaného již v řízení před krajským soudem, NSS zrušil současně i toto rozhodnutí žalovaného, kterému věc vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.). Žalovaný je vázán právním názorem vysloveným NSS v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

[38] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne NSS v případě, že zruší rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Žalovaný právo na náhradu nákladů řízení nemá, neboť ve věci neměl úspěch. Stěžovatelka naopak úspěšná byla, proto jí náhrada nákladů náleží (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[39] V řízení před krajským soudem (a následně i před NSS) byla stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 49/1991 Sb., o soudních poplatcích. Odměna advokátky za tři úkony právní služby, tj. příprava a převzetí zastoupení, sepsání žaloby a účast na jednání před soudem (§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], činí $3 \times 4\,620$ Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 5 advokátního tarifu], plus paušální částku ve výši 450 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy 3×450 Kč. Odměna advokátky v řízení před krajským soudem tak dohromady činí 15 210 Kč. Protože je advokátka plátkyní DPH (§ 14a advokátního tarifu), odměna se podle § 57 odst. 2 s. ř. s. zvyšuje o 21 % z částky 15 210 Kč, tedy o 3 194 Kč (po zaokrouhlení), tedy celkem 18 404 Kč s DPH. Zástupkyně stěžovatelky rovněž doložila vynaložené náklady na cestu k soudnímu jednání a zpět – jízdenky v celkové hodnotě 488 Kč. Náklady řízení před krajským soudem tedy celkově představovaly částku ve výši **18 892 Kč**.

[40] Za řízení o kasační stížnosti přiznal soud stěžovatelce náhradu za jeden úkon právní služby spočívající v sepsání kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025]. Za tento úkon náleží po nabytí účinnosti novely advokátního tarifu odměna ve výši 4 620 Kč a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 450 Kč, celkem tedy 5 070 Kč. Uvedenou částku soud zvýšil o DPH. Za zastupování v řízení o kasační stížnosti proto náleží stěžovatelce odměna (po zaokrouhlení) ve výši **6 135 Kč**.

[41] Žalovaný je tedy povinen stěžovatelce k rukám její zástupkyně uhradit náklady řízení v celkové výši **25 027 Kč**, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2026

Vojtěch Šimíček
předseda senátu